Årsrapport 2009 Geopolitikk i nordområdene, norske interesser GEOPOLITIKK-NORD (2008-2012)

Året 2009

GEOPOLITIKK fikk en økning av sin bevilgning fra Utenriksdepartementet på til sammen 2 mill. kr fra og med 2009, slik at totalbevilgningen nå er på 27 mill. kr. GEOPOLITIKK-NORD består av åtte delprosjekter som tar for seg ulike aspekt ved nordområdene og Arktis. Forskningsprosjektet skal blant annet se på forholdet til Russland, EU og USA, i tillegg til å belyse områdene energi, klima, havrett og norske interesser i nord. Prosjektet hadde sitt årlige møte med referansegruppen.

Programmets mål

Det overordnede målet med GEOPOLITIKK-NORD er å bygge et sterkt fagmiljø med kompetanse på utenriks- og sikkerhetspolitikk som grunnlag for strategi- og politikkutforming hos norske myndigheter. En viktig målsetning er å produsere ny kunnskap om utenrikspolitiske spørsmål av særlig relevans for nordområdene og styrke det fragmenterte norske fagmiljøet på dette feltet.

GEOPOLITIKK-NORD har en samfunnsvitenskapelig innretning og inkluderer rettsvitenskap og humaniora. Geopolitikk i nordområdene utgjør den tematiske overbygningen, med vinkling mot norske interesser. Det vil være et samspill mellom prosjektet og utvalget (Evaluation Committee/ Reference Group), som etter avsluttet søknadsbehandling skal følge prosjektet. Utvalget skal sikre faglige kvalitet og gi innspill og kritikk til prosjektet. Brukerrelevansen er sentral og kunnskapsformidling viktig. Prosjektet skal være forankret ved ett forskningsinstitutt med ansvar for å trekke inn kompetanse fra andre fagmiljøer nasjonalt og internasjonalt.

Hovedmål

Prosjektet skal bidra til å kartlegge:

- Aktørene i nord. Hva er aktørbildet i dag og hvordan skiller det seg ut fra gårsdagens og eventuelt morgendagens? Hvilke stater gjør seg gjeldende i nord og hva slags interesser har de? Hvilke lokale/regionale eller ikke-statlige aktører (urfolk, fra næringsliv eller det sivile samfunn) engasjerer seg og på hvilken måte? Hva slags kategorisering (matrise) av aktører og interesser gir best oversikt og mening?
- Samhandlingsmønstre (”spillet”) i nord. Hvordan forholder aktørene seg til hverandre? Hvilke konstellasjoner av samarbeid og motsetning/konflikt avtegner seg mellom statlige aktører? Hvordan spiller statlige og ikke-statlige aktører med eller mot hverandre? Hvem bidrar med hva til utforming av rammevilkår i nord? Hvordan påvirkes samhandlingen av folkeretten og internasjonale styringsstrukturer eller -modeller (governance)?
- Norges interesser i nord. Hva består disse interessene i (kartlegging og kategorisering)? Hvordan vil de best kunne ivaretas gitt ovennevnte aktørbilde og samhandlings-mønstre? Er det for eksempel behov for å tenke nytt omkring bruk av politiske verktøy og samarbeidsarkitektur eller når det gjelder internasjonal alliansebygging?

Økonomi og prosjektomfang

Disponibelt budsjett i 2009: 7,3 mill. kr

Forbruk i 2009: 7,3 mill. kr.

Programmets finansieringskilder i 2008:Utenriksdepartementet

Antall og type prosjekter i 200: Dette er ett institusjonsforankret strategisk prosjekt som er forankret ved Institutt for forsvarsstudier. Det omfatter 8 arbeidspakker/ prosjekter som til sammen utgjør et hele:

WP1: Actors and Patterns of Cooperation and Conflict

WP2: Russia, Norway and the High North – Past, Present, Future

WP3: The United States in the 21 Century Arcitc

WP4: Defining an Interest. The European Union and the High North

WP5: The Power of Energy

WP6: Law of the Sea and Ocean Governance

WP7: Climate Change and Environmental Protection

WP8: Deep Seas, Dire Straits: Norwegian High North Interests Revisited

Vurdering av måloppnåelse og faglige utfordringer

GEOPOLITIKK-NORD er policy orientert og er brukerrettet. GEOPOLITIKK-NORD har høy grad av internasjonal aktivitet. Det er etablert samarbeid med The Center for Strategic and Internation Studies (CSIS) i Washington DC, Stiftung Wissenschaft und Politikk (SWP) i Berlin og Moscow State Institute of International Relations (MGIMO). Det er et utbredt tverrinstitusjonelt samarbeid i Norge der aktive samarbeidspartnere er Universitetet i Oslo (UiO), Fridtjof Nansens institutt (FNI) og Universitetet i Tromsø (UiTØ). Prosjektet er à jour.

GEOPOLITIKK-NORD har siden oppstarten rukket å bli et viktig referansepunkt for internasjonal fagdebatt om sikkerhetspolitiske spørsmål knyttet til nordområdene og Arktis. Flere analyser og artikler har blitt publisert, og programforskerne har bidratt til offentlig debatt og gjort sine funn tilgjengelig for allmennheten. En detaljert liste over publikasjoner og andre resultater finnes på programmets hjemmeside ww.geopoliticsnorth.org. Nettsiden har vært primærkanal for å gjøre programmet kjent blant publikum generelt og for tilgjengeliggjøring av resultater. Flere analyser og publikasjoner vil presenteres på programmets første internasjonale konferanse, planlagt 2010. Representanter for programmet blir invitert til et stort antall konferanser og møter, og programmet blir bedt om å levere presentasjoner i tunge nasjonale og internasjonale fora. Prosjektet søker å bidra med faglig baserte innlegg og synspunkter på et fagfelt som i noen grad preges av svakt funderte påstander og scenarioer. Et viktig delmål er å kartlegge potensialet for regionalt samarbeid i nordområdene. Samtidig tas det høyde for at ulike nasjonale aktørers interesser kan være kryssende og dermed gi grunnlag for konflikt. Workshops i de ulike arbeidspakkene og en samling for norsk arbeidspakkeledere illustrerer hvordan programmet bidrar positivt til å konsolidere det norske forskningsmiljøet på feltet. Generelt bidrar programmet til samarbeid og kontakt mellom norske og internasjonale partnere innad i programmet, og med andre relevante forskningsmiljøer.

Nøkkeltall, 2009

Antall prosjekter: (antall totalt, herav antall nye i 2008) Ett institusjonsforankret strategisk prosjekt med 8 arbeidspakker

Dr.gradsstipendiater: det er knyttet stipendiater til dette, men dette fullfinansieres ikke av Forskningsrådet.

Postdoktorstipendiater: (årsverk, totalt og herav kvinner) 0

Antall doktorgrader: 0

Vitenskapelige artikler og papers:20

Bøker, kapitler og rapporter: 20

Formidling i media: 28

Viktigste aktiviteter i 2009

- Det er stor aktivitet i alle arbeidspakkene, hvor vi nå ser at det begynner å komme mye skriftlige arbeider, i tillegg til at prosjektet formidler til myndigheter og i internasjonale faglige fora. Informasjon om alle publikasjoner og formidlingstiltak legges ut på prosjektets hjemmeside.
- Nettsiden har blitt en primærkanal for å gjøre programmet kjent blant publikum generelt og for tilgjengeliggjøring av resultater. Nettsiden brukes nå hyppig av både forskere internasjonalt og av nasjonale myndigheter. Det foregår en kontinuerlig oppdatering av resultatene i prosjektet: *http://www.geopoliticsnorth.org/*

http://www.forskningsradet.no/servlet/Satellite?c=Page&pagename=geopolitikk-nord%2FHovedsidemal&cid=1226994122323

Driftsrelaterte aktiviteter:
Andre møte mellom prosjekt og referansegruppe fant sted januar 2009.